

N:o 176.

Herr **E. Biesert**, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition
i fråga om anordnande af fabriksinspektion under år 1901.

I nådig proposition den 13 sistlidne januari har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för *anordnande af fabriksinspektion* på extra stat för år 1901 anvisa: till aflöning åt fem inspektörer 25,000 kronor med 5,000 kronor till hvar, för år räknadt, till bestridande af kostnaden för skrifbiträden och likartade utgifter 6,000 kronor, samt till Kongl. Maj:ts förfogande för godtgörelse åt tillfälligt förordnade inspektörer 2,000 kronor, eller tillhoppa 33,000 kronor.

Vidare har Kongl. Maj:t i nådig proposition den 2 sistlidne mars föreslagit Riksdagen att, för anordnande af fabriksinspektion, på extra stat för år 1901, utöfver hvad på grund af nådig proposition den 13 sistlidne januari må komma att för sådant ändamål beviljas, anvisa till arfvoden åt elfva assistenter 33,000 kronor med 3,000 kronor till hvar, för år räknadt, och till bestridande af kostnaden för skrifbiträden och likartade utgifter för de fem distrikten ytterligare 3,000 kronor, eller tillhoppa 36,000 kronor.

Rörande motiveringen till denna senare proposition hänvisar jag till herr statsrådets och chefens för civildepartementet yttrande till protokollet öfver civilärenden den 2 sistlidne mars.

Denna Kongl. Maj:ts nådiga proposition är byggd på grund af kongl. kommerskollegiums underdåniga framställning till Kongl. Maj:t, enligt protokoll den 19 december 1899, rörande ökning af yrkesinspektionens personal m. m.

Af nyssnämnda protokoll framgår, att kommerserådet friherre Rehbinder beträffande innehållet af den beslutade underdåniga framställningen varit af i viss mån skiljaktig mening och i sådant afseende yttrat följande:

»I det af kollegium gjorda förslag om ökande af yrkesinspektionspersonalen på det sätt, att till biträde åt en hvar af nuvarande fem yrkesinspektörer skulle anställas två assistenter, kan jag ej instämma. Af en så beskaffad anordning skulle uppenbarligen följden blifva den, att inspektionen, som nu måste förrättas af yrkesinspektörerna sjelfva, komme att hufvudsakligen ske genom assistenterna, hvilka åter komme att utgöra en lägre klass af inspektionstjenstemän, hvilka icke ens skulle ega handla sjelfständigt, utan skulle vara i sin verksamhet beroende af den öfverordnade inspektörens åsichter och föreskrifter. Härigenom skulle, synes mig, lätt kunna komma att inträffa, att det förtroende för och den tillit till den inspekterandes omdöme och af honom jemlikt 5 § af lagen angående skydd mot yrkesfara meddelade upplysningar och råd, som böra, för att inspektionen skall uppfylla sitt ändamål, finnas hos vederbörande yrkesidkare och som bör vara en verksam driffjeder för att denne skall utan motsträfvighet underkasta sig att iakttaga hvad som af den inspekterande anses böra ske, minskas. Ej heller är en sådan assistents ställning rätt väl förenlig med den befogenhet att vaka öfver lagens efterlefnad — hvilket i första rummet måste innefatta att vid inspektion bedöma, huruvida af yrkesidkaren iakttagits hvad i lagens 2 § 1—3 mom. är stadgadt — äfvensom pröfva de i 4 mom. af samma § omförmälda föreskrifter, som i 5 § angifvas såsom tillkommande yrkesinspektören, men hvilken befogenhet svårligen kan böra fränkännas den inspekterande, om ock han endast tillhör den lägre klassen af yrkesinspektionspersonalen, helst derest inspektion kommer att i allmänhet förrättas af nu åsyftade personal. Med den ställning och aflöning, som enligt förslaget skulle tillkomma assistenterna, torde dessutom kunna ifrågasättas, huruvida antagligt är, att till assistenter kunna förvärfvas personer med såväl — såsom förutsett är — teknisk bildning som i öfrigt för befattningen lämpliga egenskaper.

För min del anser jag med yrkesinspektionens ändamål och uppgift bättre öfverensstämmande, att inspektion åtminstone i regel förrättas af yrkesinspektörerna sjelfva, och alltså att desses antal bör ökas i den mån förhållandena sådant betinga.

Medan jag sålunda ej anser lämpligt, att den inspekterande personalen delas i en öfver- och en underordnad klass, är jag emellertid af

den åsigt, att det göres behof af att hos hvarje yrkesinspektör finnes anställd en assistent, som kan ersätta inspektören, der denne är förhindrad att utöfva sin befattning, och i öfrigt biträda honom dels med tillsyn å att af inspektören vid besigtning föreskrifna anordningar blifvit iakttagna — der sådan efterbesigtning anses nödig — samt derå att meddelade bestämmelser i fråga om minderåriges användande i industriellt arbete vederbörligen efterleivas, dels med kansligöromål, särskildt då inspektören är upptagen af tjänsteresor, dels ock möjligen, med verkställande i inspektörens ställe, enligt särskildt förordnande, af inspektionen, t. ex. inom visst eller vissa industriella yrken. Härigenom borde äfven kunna ernås, att inspektören till tjänsteresor använde vida längre tid af året än den jemförelsevis ganska korta tid, som för närvarande dertill anslås.

Om inspektörernas antal ökas, och inspektionsdistriktens storlek i sammanhang dermed minskas, skulle ock de fördelar vinnas, att, till följd af kortare afstånd, utgifterna för resekostnader minskades och flere inspektioner medhunnos.

Huru stor ökning af yrkesinspektörernas och inspektionsdistriktens antal må vara erforderlig, tilltror jag mig ej att närmare bedöma, men visserligen synes det mig fullt antagligt, att, derest en någorlunda verksam inspektion skall komma till stånd, det nuvarande antalet af inspektörer och distrikt kan behöfva fördubblas.»

Detta herr kommerserådets yttrande synes mig vara mycket beaktansvärdt. Skall såsom system fastslås, att det nuvarande antalet yrkesinspektörer bibehålles oförändradt, och att behöflig utvidgning af yrkesinspektionen sker på så sätt, att assistenter tillsättas under yrkesinspektörerna, så kan man med stor visshet förespå, att ett dylikt system så sinåningom leder derhän, att all inspektion kommer att verkställas af assistenterna, under det att den egentlige inspektören kommer att sitta hemma på sitt kontor och sysselsätta sig med en massa skrifgöromål, icke endast sådana, som äro i instruktionen för yrkesinspektörerna anbefalda, och hvilka redan nu taga en dryg del af yrkesinspektörens tid i anspråk, utan äfven sådana, som måste uppstå till följd af nödvändig bref- och telegramvexling med de kringresande assistenterna m. m. I få ord, inspektören skulle blifva en fullständig kontorskarl, hvilken till följd af omständigheternas magt aldrig eller åtminstone mycket sällan komme i tillfälle att utöfva verklig inspektion eller komma i personlig beröring med befäl och arbetare vid de olika arbetsställena inom distriktet. Men just denna personliga beröring med och derpå grundade kännedom om dem, som inspektören

har att gifva råd och föreskrifter, anser jag vara en synnerligen viktig faktor i inspektörens mycket kräfvande arbete.

Och huru skulle under ett dylikt system assistenternas ställning blifva? Alldeles säkert icke afundsvärd. — Jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att man, om jag fattat saken rätt, fordrar, att assistenterna skola vara inom teknologiens olika grenar såväl teoretiskt som praktiskt utbildade män. Ty huru skulle de, i motsatt fall, med framgång kunna fullgöra sitt arbete såsom de egentligen inspekterande? För en lön af 3,000 kronor för år anser jag, att det, under nuvarande förhållanden, skall ställa sig mycket svårt att erhålla det nödiga antalet *teoretiskt och praktiskt* utbildade ingenjörer, som äro villiga att åtaga sig den obehagliga och osjelfständiga, men på samma gång mycket ansvarsfulla posten som inspekterande assistenter, då de måste arbeta under trycket af yrkesinspektörens äfven i detalj meddelade föreskrifter. För hvarje ovanligare fall måste de känna sig skyldiga att inhemta yrkesinspektörens närmare föreskrift o. s. v. En sådan mycket obehaglig ställning sökes säkerligen icke af någon, som inom industrien genom kunskaper och praktisk duglighet vunnit erkännande. Men det är just sådana män, som yrkesinspektionen behöfver, om den rätt skall kunna fullgöra sitt kall. — Min fulla öfvertygelse är den, att som assistenter under dylika förhållanden kunna erhållas endast sådana, som antingen äro mycket unga, nyexaminerade teknologer eller ock sådana, som af en eller anna anledning icke befunnits lämpliga för den praktiska verksamhetens fordringar. — Är denna min tankegång riktig, så skulle följderna af sådana personers anställande som assistenter blifva den, att dessa alltid med en viss känsla af ovisshet och undran rörande »hvad yrkesinspektören skall säga», resa omkring och gifva sväfvande och ovederhäftiga råd och föreskrifter åt personer, som genom egen erfarenhet och på grund af tidigare samarbete med den egentlige inspektören torde hafva fullt så god insigt om hvad som är nödigt och nyttigt att vidtaga till säkerhet för arbetarnes lif och helsa.

Hurudant skall under dylika förhållanden förtroendet för yrkesinspektionen såväl från arbetsgifvares som arbetares sida blifva? Jag tvekar icke att säga: i det närmaste lika med noll.

Af egen erfarenhet vet jag hvilka stora svårigheter herrar yrkesinspektörer haft att, i synnerhet i institutionens barndom, bekämpa, icke minst till följd af misstroende och en falsk uppfattning af inspektionens ändamål från arbetsgifvares sida, och delvis äfven från arbetarnes. Men

det är mig kärt att kunna konstantera, att yrkesinspektörerna i de allra flesta fall vetat att gå till väga på ett sätt, som, i full öfverensstämmelse med § 5 i gällande instruktion för yrkesinspektörerna, ledt derhän, att såväl arbetsgifvare som arbetare numera, med jemförelsevis få undantag, finna med sin fördel lämpligt att lyssna till de råd och föreskrifter, som inspektörerna gifva.

Då jag sålunda har den lifliga öfvertygelsen, att yrkesinspektionen i sin nuyarande form kommit in på rätt och praktisk väg, är det klart, att jag ej med jemnmod kan se, hurusom man nu, säkerligen i bästa afsigt, ämnar försöka ett helt och hållet nytt system, som efter min förmening kommer att gifva ett resultat alldeles motsatt det goda vi hittills uppnått. Jag anser alltså, att yrkesinspektionen bör utvidgas genom att öka antalet inspektörer och distrikt, och förefaller det mig lämpligt att nu sätta detta antal till *tolf*. Inspektionspersonalen blir då visserligen tre mindre än hvad Kongl. Maj:t föreslagit, men sju verkliga inspektörer, som äro erfarne och praktiske män, torde hinna uträtta minst lika mycket som tio unga, oerfarna assistenter. Det är möjligt, att det i framtiden skall visa sig praktiskt att, på sätt herr kommerserådet Rehbinder föreslagit, gifva hvarje inspektör *en* assistent, men det torde vara lämpligast att icke företaga en sådan åtgärd redan nu, utan vänta dermed till dess ett sådant behof faktiskt föreligger.

Deremot torde det få anses af behofvet påkalladt, att en assistent tillsättes att biträda vid behandling af ärenden rörande yrkesinspektionen inom kommerskollegium.

Rörande kostnaden för skrifbiträden och likartade utgifter torde ej böra beräknas lägre belopp än det, som nu härför är anslaget, eller 1,200 kronor för hvarje distrikt. Det är visserligen sant, att genom tillsättande af 7 nya yrkesinspektörer distrikten blifva betydligt mindre, men antalet verkställda inspektioner bör därför icke blifva färre, snarare tvärtom, då inspektörerna ej behöfva öda bort så mycken tid på långa resor.

På grund af hvad jag sålunda anfört får jag hemställa,

att Riksdagen, med anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, n:o 63, angående fabriksinspektion, och under förutsättning, att de bestämmelser rörande yrkesinspektörs skyldighet, hvilka äro upptagna i Kongl. Maj:ts förslag till förordning angående minderårigas och qvinnors användande till arbete i industrielt yrke,

Motioner i Andra Kammaren, N:o 176.

varda af Riksdagen godkända, må, för anordnande af fabriksinspektion, på extra stat för år 1901 anvisa:
till aflöning åt tolf yrkesinspektörer 60,000 kronor med 5,000 kronor till hvar, för år räknadt;
till arfvode åt en assistent 3,000 kronor;
till bestridande af kostnaden för skrifbiträden och likartade utgifter 14,400 kronor; samt
till Kongl. Maj:ts förfogande för godtgörelse åt tillfälligt förordnade inspektörer 2,000 kronor, eller tillhopa 79,400 kronor.

Stockholm den 19 april 1900.

Elof Biesert.

I motionen instämmer

A. H. Göthberg.